

adviesrapport

Quickscan natuurtoets Kustendreef Lelystad

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving

Opdrachtgever

Salverda Bouw B.V.

Status

Definitief

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets Kustendreef Lelystad

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving

Projectcode	Datum	Status
24-142	30 juli 2024	Definitief

Auteur(s)

[Redacted]

Modellering & GIS

[Redacted]

Tweede lezer

[Redacted]

Opdrachtgever

Salverda Bouw B.V.

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

[Redacted] (2024) Quickscan natuurtoets Kustendreef Lelystad Inventarisatie en beoordeling in het kader van de natuurwet- en regelgeving Rapport 24-142 Ecogroen bv

Inhoud

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doelstelling	7
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	7
1.2.1 Huidige situatie	7
1.2.2 Voorgenomen ontwikkeling	9
1.3 Leeswijzer	10
2. Wettelijk kader en methode	11
2.1 Omgevingswet	11
2.2 Onderzoeksmethode	11
2.2.1 Bureaustudie	11
2.2.2 Quicksan veldbezoek	11
2.2.3 Toets Flora- en fauna-activiteit	11
2.2.4 Toets Natura 2000-activiteit	12
2.2.5 Toets Natuurnetwerk Nederland	12
2.2.6 Toets houtopstanden	12
3. Soortbescherming	13
3.1 Flora	13
3.2 Zoogdieren	13
3.2.1 Vleermuizen	13
3.2.2 Kleine marterachtigen	14
3.2.3 Overige zoogdieren	16
3.3 Vogels	16
3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	16
3.3.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	17
3.4 Amfibieën	17
3.4.1 Alpenwatersalamander	17
3.4.2 Overige amfibieën	18
3.5 Overige soortgroepen	18
3.6 Specifieke zorgplicht	18
4. Gebiedsbescherming	20
4.1 Natura 2000-gebieden	20
4.1.1 Algemeen	20
4.1.2 Stikstofdepositie	21
4.1.3 Specifiek zorgplicht Natura 2000	21
4.2 Natuurnetwerk Nederland	21
5. Hoofdstuk	23
5.1 Bescherming van houtopstanden	23
Geraadpleegde bronnen	25

Bijlagen

Bijlage 1 - Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders

Bijlage 2 - Ecologisch logboek

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Woningcorporatie Centrada heeft het voornemen om in Lelystad sociale huurwoningen te ontwikkelen. Salverda Bouw B.V. gaat de woningen bouwen. De huidige plannen passen niet binnen het vigerende omgevingsplan, waardoor een omgevingsplanwijziging noodzakelijk is.

Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze quickscan natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van soorten, Natura 2000-gebieden, houtopstanden en het Natuurnetwerk Nederland.

Soortbescherming

- In het plangebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Er is geen sprake van aantasting van essentiële vliegroutes en onmisbaar foerageergebied van vleermuizen.
- In het plangebied is geschikt leefgebied met verblijfplaatsen van kleine marterachtigen aangetroffen in het struweel.
- In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig. Wel zijn nesten van enkele algemeen voorkomende vogels te verwachten zoals gaai, roodborst, tijaft, vink, houtduif en merel.
- In het plangebied is geschikt overwinteringshabitat van alpenwatersalamander aanwezig in het struweel.
- Het plan leidt niet tot verlies of verstoring van groei-, nest- en/of verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van flora, overige zoogdieren, overige amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden, uitgezonderd soorten waarvoor een vrijstelling geldt in de provincie Flevoland. Mits voorkomen wordt dat exemplaren opzettelijk worden gedood, geldt dat er voor deze soorten geen vervolgstappen aan de orde zijn. Wel geldt de specifieke zorgplicht voor deze soorten.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt buiten Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 3,5 kilometer van het plangebied. Vanwege deze afstand en (lokale) aard van het voornemen zijn nadelige gevolgen – met uitzondering van stikstofdepositie – op voorhand uitgesloten. Er zijn vervolgstappen nodig ten aanzien van stikstofdepositie.
- Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het meest nabij gelegen NNN-gebied ligt op circa 1 kilometer van het plangebied. Vanwege de afstand, tussenliggende infrastructuur, de aard en omvang van het voornemen worden negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen nodig.

Houtopstanden

- De bomen in het plangebied maken geen onderdeel uit van een houtopstand zoals beschermd onder de Omgevingswet. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

Advies en vervolgstappen

- Aanvullend onderzoek is nodig om de effecten van stikstofemissie tijdens de werkzaamheden in de aanlegfase als tijdens de gebruiksfase in beeld te brengen. Geadviseerd wordt om zogenoemde stikstofberekening met het rekenmodel AERIUS Calculator uit te (laten) voeren om te beoordelen of er vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig zijn voor Natura 2000-gebieden.
- Wanneer het struweel moet wijken om de plannen te kunnen realiseren, gaat potentieel leefgebied met verblijfplaatsen van kleine marterachtigen verloren. Vervolgstappen bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de functie van het plangebied voor kleine marters te bepalen OF een vergunningaanvraag voor een flora- en fauna-activiteit zonder vooraf nader onderzoek uit te voeren.
- Wanneer het struweel moet wijken om de plannen te kunnen realiseren, gaat overwinteringshabitat van alpenwatersalamander verloren. Hiervoor is een omgevingsvergunning flora- en fauna activiteit nodig. Het advies is om in een keer voor zowel alpenwatersalamander als kleine marterachtigen een omgevingsvergunning flora- en fauna activiteit aan te vragen.
- Zowel voor alpenwatersalamander als voor kleine marterachtigen moet leefgebied dat verloren gaat gecompenseerd worden. Dit nieuwe leefgebied dient te bestaan uit nieuwe opgaande beplanting en het plaatsen van takkenrillen/marterhopen.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Hierom dient de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart, wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Bij het aantreffen van in gebruik zijnde nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.
- De specifieke zorgplicht ten aanzien van soorten is altijd van toepassing. In paragraaf 3.6 zijn voorzorgsmaatregelen genoemd. Indien volgens deze voorzorgsmaatregelen wordt gewerkt én dit wordt vastgelegd in een logboek (of ecologisch werkprotocol) kan worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Centrada heeft het voornemen om sociale huurwoningen te realiseren in Lelystad, wat uit zal worden gevoerd door Salverda Bouw B.V. De huidige plannen passen niet binnen het vigerende omgevingsplan, waardoor een omgevingsplanwijziging noodzakelijk is.

Wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In deze quickscan natuurtoets zijn de effecten van het voornemen getoetst aan de beschermingskaders van de Omgevingswet ten aanzien van soorten, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt midden in Lelystad grenzend aan de wegen Kustendreef en Geul. Het plangebied wordt aan de westzijde begrensd door een fietspad en een park. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een watergang. Ten oosten van het plangebied bevindt zich een woonwijk (zie figuur 1.1). Het plangebied bestaat uit een grasveld dat regelmatig wordt gemaaid. Daarnaast zijn een aantal solitaire bomen aanwezig. Aan de westzijde, deels op een talud, ligt een struweel met enkele bomen, struiken en ondergroei van onder andere braam en brandnetel (zie figuur 1.2). Permanent oppervlaktewater en bebouwing ontbreekt binnen het plangebied.

Figuur 1.1 De ligging van het plangebied (rood omlijnd), met aan de westzijde struweel, aan de zuidzijde een watergang en aan de (noord)oostzijde straten met bebouwing. Bron ondergrond: PDOK.

Figuur 1.2 Een impressie van het plangebied, bestaande uit een grasveld, een paar bomen en struweel. Bron foto's: Ecogroen.

1.2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Centrada heeft het voornemen om sociale huurwoningen te ontwikkelen aan de Kustendreef in Lelystad (zie figuur 1.3). Het gaat hierbij om het realiseren van een appartementengebouw, bestaande uit drie tot vijf woonlagen en 21 appartementen (zie figuur 1.4). Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren moeten er mogelijk bomen en struiken worden verwijderd. De werkzaamheden staan gepland voor 2026.

Figuur 1.3 Toekomstschets plangebied. Bron: BRUiN – DE BRUIN ARCHITECTEN BV BNA.

Figuur 1.4 Impressie inrichtingsplannen van het plangebied. Bron: BRUiN – DE BRUIN ARCHITECTEN BV BNA.

1.3 Leeswijzer

Het juridische kader waarbinnen de quickscan natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Vervolgens wordt beschreven of er beschermde soorten (hoofdstuk 3), beschermde gebieden (hoofdstuk 4) en houtopstanden (hoofdstuk 5) voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van het initiatief en of er mogelijk schadelijke handelingen worden verricht. Hierbij is aangegeven welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn om schadelijke handelingen te voorkomen, of een vergunningplicht van toepassing is en of vervolgonderzoek nodig is om kennisleemten op te vullen.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Een groot deel van de regels over de fysieke leefomgeving is hiermee gebundeld in één wet. De Omgevingswet bestaat, naast de Omgevingswet zelf, uit vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en één ministeriële regeling. De Omgevingswet regelt onder meer de bescherming van flora en fauna, Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

In dit rapport wordt ingegaan op de onderdelen flora en fauna, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden. Bijlage 1 bevat een samenvatting van de relevante wetteksten.

2.2 Onderzoeksmethode

2.2.1 Bureaustudie

Om een beeld te krijgen van aanwezige natuurwaarden in en in de omgeving van het plangebied is gestart met een bureaustudie. Hierbij zijn onder andere bekende verspreidingsgegevens van beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Bij het raadplegen van de NDFF is een zoekgebied van ruim vijf kilometer rondom het plangebied aangehouden en is gezocht naar waarnemingen in de afgelopen tien jaar. Daarnaast is de Informatiekaart Natuur (IKN) geraadpleegd om een beeld te krijgen van de ligging van nationaal en provinciaal beschermde gebieden in en rondom het plangebied.

2.2.2 Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit de bureaustudie vormt de basis voor een veldbezoek dat op 6 mei 2024 (17 graden, helder, droog en weinig wind) is uitgevoerd door twee ecologen van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek zijn het plangebied en directe omgeving (zone circa 75 meter rondom het plangebied) onderzocht, waarbij aandacht is besteed aan (biotoop van) beschermde natuurwaarden. Naast een beoordeling van de aanwezige biotopen is onder andere gelet op aanwijzingen voor (mogelijke) nesten van jaarrond beschermde vogels en verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast is de watergang ten zuiden van het plangebied om de 10 meter bemonsterd met een (RAVON)schepnet om na te gaan of er beschermde vissoorten of amfibieën voorkomen.

2.2.3 Toets Flora- en fauna-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er beschermde soorten voorkomen of te verwachten zijn binnen de invloedssfeer van het plan. Vervolgens is

bepaald of er schadelijke handelingen kunnen optreden als gevolg van het plan op beschermde soorten en/of hun leefgebied. Tot slot is beoordeeld of er vervolgstappen nodig zijn, zoals het vastleggen van mitigerende maatregelen in het plan, vervolgonderzoek of bepalen of er uitzicht is op vergunning.

2.2.4 Toets Natura 2000-activiteit

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of het plan kan leiden tot (significant) nadelige gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Er is gestart met het bepalen van de (mogelijke) negatieve effecten die kunnen optreden als gevolg van het plan. Vervolgens is beoordeeld of negatieve gevolgen te verwachten zijn voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden, en zo ja, of deze significant (kunnen) zijn. Als er mogelijk sprake is van significant nadelige gevolgen is er advies gegeven over te nemen vervolgstappen.

2.2.5 Toets Natuurnetwerk Nederland

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie en het veldbezoek is beoordeeld of er door het plan effecten kunnen optreden op de wezenlijk kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland. Indien dit het geval is, is er een advies opgenomen over de te nemen vervolgstappen.

2.2.6 Toets houtopstanden

Om te bepalen of binnen het plangebied de Rijksregels voor het vellen van een houtopstand van toepassing zijn, is onderzocht of het plangebied buiten de 'bebouwingscontour houtkap' ligt en is nagegaan of er uitzonderingsregels van toepassing zijn. Indien de Rijksregels van toepassing zijn, worden de eventueel vereiste benodigde vervolgstappen beschreven.

3. Soortbescherming

3.1 Flora

In het plangebied zijn enkele algemeen voorkomende plantensoorten aangetroffen zoals madelief, grote brandnetel, fluitenkruid, klimop, bosrank, gewone ereprijs, zachte ooievaarsbek, groot streepzaad, heermoes, speenkruid en robertskruid.

Tijdens het veldbezoek zijn geen plantensoorten aangetroffen waarvoor een vergunningplicht geldt. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde. Wel is (mogelijk) de specifieke zorgplicht van toepassing (zie paragraaf 3.6).

3.2 Zoogdieren

3.2.1 Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van foeragerende en langsvliegende exemplaren gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis (NDFF, 2024). Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bijvoorbeeld bomen, huizen en kelders. Dit kunnen onder andere kraamverblijven, zomerverblijven, baltslocaties, paarverblijven en winterverblijven zijn. Het verstoren, beschadigen, vernietigen of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Vleermuizen gebruiken vaak jarenlang dezelfde structuren om zich te oriënteren tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Als alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'essentieel' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water, zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen heeft binnen de Omgevingswet echter geen juridische bescherming, tenzij het essentieel is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich voornamelijk in gebouwen en/of bomen. Bebouwing is niet aanwezig binnen het plangebied. Eén van de bomen binnen het plangebied heeft op de uiteinde van een dode tak enkele initiatie holtes van specht. Deze populier staat in het struweel. Deze holtes lopen niet door naar binnen, waardoor de holtes niet geschikt zijn als verblijfplaats van vleermuizen. In de overige bomen binnen en grenzen aan het plangebied zijn geen holtes en/of spleten aangetroffen. Vervolgstappen ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarom niet aan de orde.

Vliegroutes & foerageergebieden

Binnen het plangebied is opgaand groen in vorm van enkele bomen en struweel aanwezig dat kan fungeren als foerageergebied of als geleidend element (vliegroute) voor vleermuizen. Als gevolg van het voorgenomen plan gaat mogelijk (een deel van) opgaand groen verloren. Gezien het beperkte oppervlak wat mogelijk verloren gaat en er bovendien ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is in de directe omgeving, zoals het naastgelegen park en tuinen, is er geen sprake van verlies van onmisbaar foerageergebied. Daarnaast gaat de functie als geleidend element niet verloren, door de aanwezigheid van andere bomen, opgaand groen en bebouwing in de directe omgeving als alternatief kunnen dienen. Bovendien biedt de bebouwing in het plangebied in de toekomst ook weer een geleidend element. Om eventuele verstoring van foeragerende en langsvliegende vleermuizen te voorkomen wordt geadviseerd om de werkzaamheden uit te voeren tussen zonsopgang en -ondergang. Indien dit niet mogelijk is en gebruik wordt gemaakt van kunstmatig licht, dient dit niet op de groenstructuren te worden gericht. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden zijn dan niet aan de orde.

3.2.2 Kleine marterachtigen

Op korte afstand van het plangebied zijn meerdere waarnemingen van bunzing bekend (NDDF, 2024). De dichtstbijzijnde waarneming is op ongeveer 250 meter gedaan. Waarnemingen van wezel en hermelijn zijn op grotere afstand bekend (>1 km). Tijdens het veldbezoek zijn geen exemplaren of sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, van bunzing, hermelijn of wezel aangetroffen.

Het merendeel van het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor kleine marterachtigen doordat het uit grasland bestaat dat gemaaid wordt. Het struweel met ondergroei van braam en brandnetel biedt potentieel leefgebied met verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen (zie figuur 3.1). Met name de wezel kan in zeer kleine holen verblijven, zoals muizenholletjes. Het struweel biedt in mindere mate geschikte verblijfplaatsen voor hermelijn en bunzing gezien de omvang en afwezigheid van bijvoorbeeld konijnenholen en elementen als houtstapels en puin waar ze in kunnen verblijven. Als bij toekomstige werkzaamheden het struweel moet wijken gaat (potentieel) leefgebied met verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen verloren. In provincie Flevoland zijn twee mogelijkheden voor vervolgstappen: het uitvoeren van nader onderzoek om de aan- of afwezigheid van kleine marterachtigen te bepalen, of zonder nader onderzoek direct een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aanvragen.

Aanvullend onderzoek vindt plaats door middel van cameravallen, conform het kennisdocument kleine marterachtigen (BIJ12, 2024). Hierbij wordt in de periode van juni tot en met half november het plangebied minimaal 8 weken met wildcamera's gemonitord. Wanneer geen kleine marterachtigen worden waargenomen, zijn nadelige effecten uitgesloten en zijn geen vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet voor nodig. Wanneer wel kleine marterachtigen worden waargenomen, en schade aan het biotoop is niet te voorkomen, dan is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Provincie Flevoland hanteert ook de mogelijkheid om voor kleine marterachtigen zonder nader onderzoek een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te kunnen aanvragen (BIJ12, 2024). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de soort(en) aanwezig zijn binnen het plangebied, zonder aan te tonen of dit daadwerkelijk het geval is. Indien voor deze optie wordt gekozen zijn de volgende stappen nodig:

- Er dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin duidelijk wordt welke functie het plangebied heeft voor kleine marterachtigen, welke effecten optreden en op welke wijze effecten voorkomen worden. Ook het wettelijk belang en afwezigheid van alternatieven wordt hierin onderbouwd.
- Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van kleine marterachtigen om verstoring in de meest kwetsbare perioden (kraam- en of overwinteringsperiode) te voorkomen. Normaliter is de meest geschikte periode voor het uitvoeren van werkzaamheden 1 september - 1 november (weersafhankelijk).
- Voorafgaand aan het verwijderen van de vegetatie is het noodzakelijk om deze ongeschikt te maken voor kleine marterachtigen door het kort te maken onder toezicht oog van een ecologisch deskundige. Het ongeschikt maken of verwijderen van de vegetatie is alleen toegestaan met een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit en volgens de voorschriften hiervan.
- Ter vervanging van de te verwijderen verblijfplaatsen dienen tijdelijke en later (of direct) permanente verblijfplaatsen te worden gerealiseerd. Denk hierbij aan marterkasten, takkenrillen en aanplant van nieuw struweel. Om de periode tussen het verwijderen van bestaand leefgebied met verblijfplaatsen en de nieuwbouw te overbruggen, kunnen tijdelijke voorzieningen als marterkasten van verschillende formaten geplaatst worden in de directe omgeving, bijvoorbeeld in het naastgelegen park.
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd in overleg met een ecologisch deskundige

Figuur 3.1 Potentieel leefgebied met verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wit omlijnd) binnen het plangebied (rood omlijnd). Bron ondergrond: PDOK.

3.2.3 Overige zoogdieren

(Vaste) verblijfplaatsen en/of essentieel foerageergebied van andere beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling (zoals eekhoorn en veldspitsmuis) worden op basis van de terreinkenmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Wel zijn binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen en/ of leefgebied van algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten bekend en/of te verwachten. Dit zijn onder andere de huisspitsmuis, gewone bosmuis en rosse woelmuis. Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van deze zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Flevoland een vrijstelling van het verbodsartikel voor het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- en rustplaatsen. Er geldt geen vrijstelling voor het opzettelijk doden van dieren. Het nemen van mitigerende maatregelen is nodig om opzettelijk doden bij uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen. Als dit niet mogelijk is, is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig. De mitigerende maatregelen zijn opgenomen in paragraaf 3.6. Daarnaast geldt de specifieke zorgplicht voor deze zoogdieren (zie paragraaf 3.6).

3.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie bijlage 1). Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in provincie Flevoland verstaan: in functie zijnde nesten en rustplaatsen van boerenwaluw, bosuil, gierwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, ransuil, roek, slechtvalk, steenuil en torenvalk. Daarnaast zijn nesten van boomvalk, buizerd, havik, oehoe, ooievaar, raaf, rode wouw, sperwer, wespiedief, zwarte wouw en zeearend jaarrond beschermd als uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn (zogenoemde cat. 5a soorten). Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Huisemus

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van huismus (NDFF, 2024). Nestlocaties van huismus binnen plangebied worden uitgesloten vanwege het ontbreken van bebouwing. Wel zijn er tijdens het veldbezoek huismussen met nestlocaties waargenomen bij de huizen aan de Geul. Deze nestlocaties bevinden zich op meer dan 100 meter afstand van het plangebied, waardoor nestlocaties niet worden verstoord door de werkzaamheden. In het plangebied is wel, hetzij beperkt, geschikt foerageergebied voor huismus aanwezig. Daarnaast is er ruim voldoende alternatief foerageergebied voor huismus aanwezig buiten het plangebied, in de vorm van openbaar groen en tuinen. Vervolgstappen voor huismus zijn niet aan de orde.

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten

In het plangebied en in de directe omgeving (<75 meter) zijn geen andere jaarrond beschermde nestlocaties van vogels bekend (NDFF, 2024) of aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Door de werkzaamheden verdwijnt mogelijk een klein oppervlak foerageergebied van soorten als roek. In de omgeving blijft ruim voldoende alternatieve foerageergebied beschikbaar ten westen van het

plangebied om dit verlies op te vangen, waardoor (indirect) geen nestplaatsen verloren gaan. Het nemen van vervolgstappen voor overige vogels met jaarrond beschermde nesten is niet aan de orde.

3.3.2 *Vogels zonder jaarrond beschermde nesten*

Door de aanwezigheid van bomen en struweel binnen het plangebied is er broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als gaai, roodborst, merel, tjiftjaf, vink, houtduif en merel.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoren is echter alleen verboden wanneer de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor de te verwachten soorten kan verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen begin maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Vooral een soort als de merel kan tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te voeren. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de wettelijke kaders kunnen worden uitgevoerd.

Indien geen nesten in gebruik zijn ten tijde van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op broedende vogels worden uitgesloten. Vervolgstappen zijn voor vogels zonder jaarrond beschermde nesten niet aan de orde, mits rekening wordt gehouden met het broedseizoen.

3.4 **Amfibieën**

3.4.1 *Alpenwatersalamander*

Het voorkomen van alpenwatersalamander is bekend in Lelystad. Dichtstbijzijnde waarneming is gedaan op een afstand van 200 meter van het plangebied (NDFF, 2024). Tijdens het veldonderzoek is de aangrenzende watergang ten zuiden van het plangebied intensief bemonsterd (zie ook paragraaf 2.2.2). Ondanks de optimale (voortplantings-)periode voor onderzoek naar alpenwatersalamander, is de soort niet aangetroffen in de watergang. Enkel de amfibieën bastaardkikker en grote aantallen kleine watersalamander zijn aangetroffen. Echter, gezien de korte afstand van bekende waarnemingen van alpenwatersalamander, de omliggende watergangen en het feit dat de soort weinig kritisch is op zijn habitat, is niet uitgesloten dat de soort aanwezig is binnen de invloedssfeer van het plangebied. Omdat binnen het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig is en als gevolg van de plannen niet wordt gewerkt in de watergang, is schade aan voortplantingshabitat van alpenwatersalamander uitgesloten.

Het landhabitat van de soort is vaak te vinden in bossen, maar ook in kleine landschapselementen. Als schuilplaats worden vochtige plekken gebruikt, zoals onder hout, stenen, mos en afval. De meeste dieren overwinteren op het land (RAVON, 2024). Alpenwatersalamander overwintert dichtbij zijn voortplantingswater (binnen een straal van 500 meter). Gezien de bekende waarnemingen

van alpenwatersalamander op korte afstand van het plangebied, is landhabitat en overwintering binnen het plangebied niet uitgesloten.

Wanneer het struweel verloren gaat is voor het uitvoeren van de werkzaamheden een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig. Om een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, is een wettelijk belang nodig, een alternatievenafweging en mag de staat van instandhouding van de soort niet in het geding zijn.

3.4.2 **Overige amfibieën**

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2024) wordt voortplanting en overwintering van overige in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën zonder vrijstelling, zoals rugstreeppad, in het plangebied uitgesloten.

Doordat er geen permanent oppervlaktewater aanwezig is binnen het plangebied wordt voortplanting van amfibieën uitgesloten. Uit het veldbezoek is echter wel gebleken dat de watergang ten zuiden van het plangebied wordt gebruikt als voortplantingswater door soorten als kleine watersalamander en bastaardkikker. Daarnaast is landhabitat aanwezig voor deze soorten in het struweel aan de westzijde binnen het plangebied. Zodoende zijn binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen en/of leefgebied van algemeen voorkomende grondgebonden amfibieën bekend en/of te verwachten. Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van deze amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Flevoland een vrijstelling van het verbodsartikel voor het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- en rustplaatsen. Er geldt geen vrijstelling voor het opzettelijk doden van dieren. Het nemen van mitigerende maatregelen is nodig om opzettelijk doden bij uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen. Als dit niet mogelijk is, is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig. De mitigerende maatregelen zijn opgenomen in paragraaf 3.6. Daarnaast geldt de specifieke zorgplicht voor deze amfibieën (zie paragraaf 3.6).

3.5 **Overige soortgroepen**

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2024), worden in het plangebied geen (vaste) verblijfplaatsen verwacht van vissen, reptielen en ongewervelden waarvoor een omgevingsvergunningplicht geldt.

3.6 **Specifieke zorgplicht**

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor soorten. De specifieke zorgplicht schrijft voor dat nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen en beperkt moeten worden. Dit betekent dat er bij de uitvoering van het plan voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om invulling aan deze specifieke zorgplicht te geven (zie ook kader 2.1). Er zijn aanwijzingen dat er soorten - waarvoor de specifieke zorgplicht geldt - kunnen voorkomen in het plangebied. Het betreft soorten uit de soortgroepen zoogdieren, vogels en amfibieën. De werkzaamheden kunnen nadelige gevolgen hebben voor (belangrijke leefgebieden van) die soorten (nesten, foerageerplaatsen en rustplaatsen).

Met onderstaande (mitigerende) maatregelen wordt invulling gegeven aan de specifieke zorgplicht en het verbodsartikel op het opzettelijk doden van dieren. Geadviseerd wordt om de maatregelen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden vast te leggen in een logboek (zie voor een voorbeeld bijlage 2). Met behulp van het logboek kan in geval van handhaving worden aangetoond dat er zorgvuldig en conform de specifieke zorgplicht wordt gewerkt.

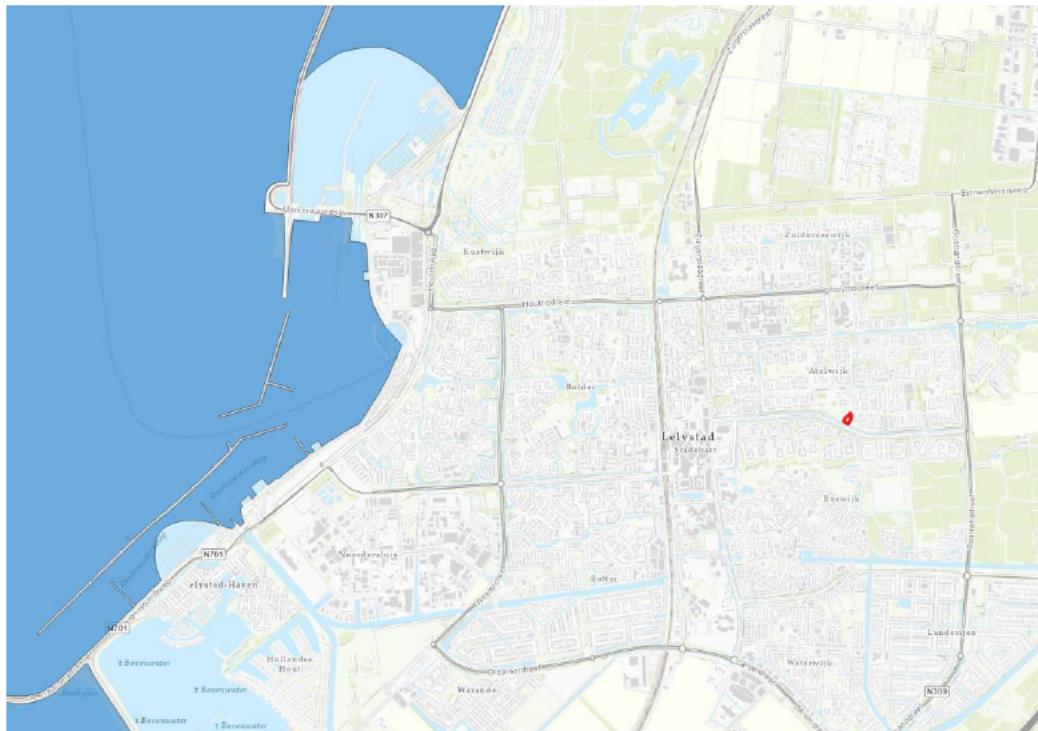
- Om verstoring van foeragerende en langsvliegende vleermuizen te voorkomen dienen de werkzaamheden bij voorkeur uitgevoerd te worden tussen zonsopgang en -ondergang. Indien dit niet mogelijk is en/of er gebruik gemaakt wordt van kunstmatig licht, mag dit niet op de groenstructuren worden gericht.
- Wanneer het struweel moet wijken, wordt dit in september-oktober uitgevoerd. Dit is in de actieve periode, maar buiten de kwetsbare voortplantingsperiode, van amfibieën en grondgebonden zoogdieren. De opgaande vegetatie wordt met de hand of klein materieel tot een hoogte van 5-10 centimeter boven de grond afgezet. Op deze manier gaat de dekking weg en wordt het gebied onaantrekkelijk voor fauna om zich op te houden.
- Voorafgaand aan de bouw wordt het grasland in het plangebied kort gemaaid.
- Met maai- en kapwerkzaamheden wordt in één richting gewerkt en in een langzaam temp (stapvoets zodat fauna de mogelijkheid heeft om te vluchten en het doden wordt voorkomen).

4. Gebiedsbescherming

4.1 Natura 2000-gebieden

4.1.1 Algemeen

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn IJsselmeer, Markermeer & IJmeer en Oostvaardersplassen en liggen op meer dan 3,8 kilometer van het plangebied (zie figuur 4.1). Overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand. Directe nadelige gevolgen, waaronder betreding en oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden van soorten, worden vanwege de afstand tussen het plangebied en omliggende Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten. Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer *et al.*, 2005, 2008; Broekmeyer, 2010; Min. van EZ, 2015) en expert judgement worden indirecte (uitstralende) effecten door bijvoorbeeld licht of geluid eveneens uitgesloten, gezien de aard en omvang van het voornemen, de afstand tot habitattypen en leefgebieden van soorten en tussenliggende infrastructuur. Alleen indirecte nadelige gevolgen door stikstofdepositie (verzuring en/of vermisting) kunnen niet op voorhand worden uitgesloten, gezien de reikwijdte van stikstofdepositie.

Figuur 4.1 De ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebied (donkerblauw). Kaartondergrond: PDOK.

4.1.2 **Stikstofdepositie**

De activiteiten in het plangebied kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie in omliggende Natura 2000-gebieden. Een teveel aan stikstof kan leiden tot verzuring en vermesting van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in Natura 2000-gebied(en). Geadviseerd wordt om een zogenoemde stikstofberekening met het rekenmodel AERIUS Calculator uit te (laten) voeren om te beoordelen of er vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet nodig zijn.

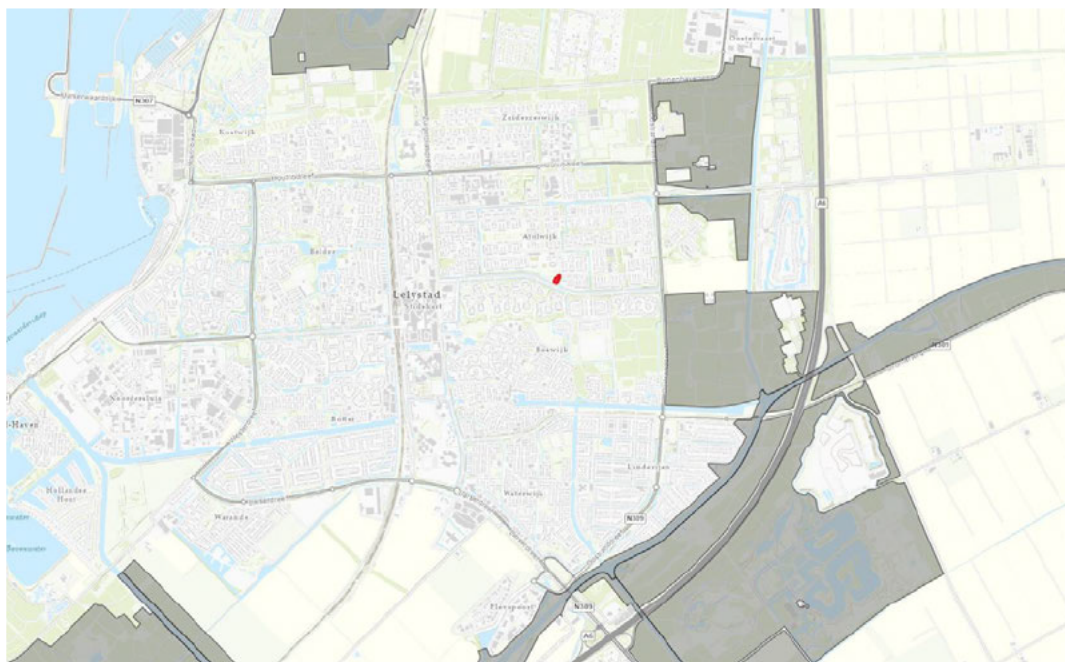
4.1.3 **Specifieke zorgplicht Natura 2000**

Vanuit de Omgevingswet geldt een specifieke zorgplicht voor Natura 2000 (zie ook bijlage 1, kader B1.3). De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals versturende of verslechterende gevolgen). Uit voorgaande paragrafen blijkt dat er geen sprake is van nadelige gevolgen voor Natura 2000-gebieden, waardoor er bij voorliggend plan geen vervolgstappen aan de orde zijn in het kader van de specifieke zorgplicht Natura 2000. Een eventuele uitzondering hierop geldt voor de mogelijke nadelige gevolgen door stikstofdepositie. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of dit aan de orde is (zie paragraaf 4.1.2).

4.2 **Natuurnetwerk Nederland**

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De meest nabij gelegen NNN-gebieden zijn het Overijsselse Hout, Gelderse Hout en Stadsbossen Lelystad op circa 1 kilometer van het plangebied (zie figuur 4.2). Vanwege de tussenliggende afstand zijn directe effecten op het NNN, zoals oppervlakteverlies, op voorhand uitgesloten. Provincie Flevoland hanteert externe werking. Het is ook mogelijk dat ontwikkelingen buiten de NNN van invloed zijn op het functioneren van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Dit zijn indirecte invloeden zoals verstoring.

Tussen het plangebied en het NNN liggen woningen, openbaar groen en wegen. Vanwege deze tussenliggende infrastructuur, de aard en omvang van het voornemen worden negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Dat wil zeggen dat rust, donkerte, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, waterhuishouding, oppervlakte, robuustheid, aaneengeslotenheid en de samenhang van het NNN niet worden aangetast door de beoogde plannen. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN is niet aan de orde.

Figuur 4.2 De ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (grijs). Kaartondergrond: PDOK.

5. Hoofdstuk

5.1 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand buiten de bebouwingscontour houtkap is (in veel gevallen) beschermd door de regels van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) (zie bijlage kader B1.5). Dit geldt niet voor houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat. Er gelden nog diverse andere uitzonderingen (zie kader 5.1).

De houtopstanden in het plangebied liggen binnen de begrenzing van de bebouwingscontour houtkap van de gemeente Lelystad (zie figuur 5.1). Dit betekent dat er in het plangebied geen sprake is van door het Bal beschermde houtopstanden. Voor het vellen van bomen in het plangebied zijn daarom geen vervolgstappen aan de orde.

NB: Behalve dat houtopstanden beschermd kunnen zijn door Rijksregels, kunnen ook gemeentelijke regels van toepassing zijn op het vellen van bomen. Toetsing aan gemeentelijke regels is geen onderdeel van dit rapport. Meer informatie hierover is beschikbaar via gemeente Lelystad.

Kader 5.1 Houtopstanden waarvoor de regels uit het Bal niet van toepassing zijn

Voor onderstaande houtopstanden zijn de beschermingsregels uit het Bal niet van toepassing:

- Houtopstanden op erven en in tuinen;
- Bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten worden geteeld;
- Houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen;
- Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, als deze niet ouder zijn dan 20 jaar;
- Kweekgoed;
- Uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen; en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Het dunnen van een houtopstand voor de bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand;
- Uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa als zijn:
 - ten minste eens per 10 jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid, die bestaat uit aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan 2 meter; en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013;
- Houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Bron: artikel 11.111, tweede lid, onder a t/m j, van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Figuur 5.1 De ligging van het plangebied (aangegeven met rode stip) ten opzichte van de bebouwingscontour houtkap (donkergroen omlijnd). Bron: Provincie Flevoland, 2024.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2024). Juridisch Kader behorende bij de Kennisdocumenten Soorten, versie 2.0 januari 2024. BIJ12, Utrecht.

BIJ12 (2023). Kennisdocument huismus *Passer domesticus*. Versie 2.1 februari 2023. BIJ12, Utrecht.

BIJ12 (2024). Kennisdocument kleine marterachtigen Bunzing - Hermelijn – Wezel. Versie 1.0 januari 2024. BIJ12, Utrecht.

Broekmeyer, M.E.A., E.P.A.G. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins & C.C. Vos (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Alterra-rapport 1375, Alterra, Wageningen. <https://edepot.wur.nl/44536>

Broekmeyer, M.E.A., E.P.A.G. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins, & C.C. Vos (2008). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij Alterra-rapport 1375 uit 2005. Alterra, Wageningen. <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>

Broekmeyer, M.E.A. (2010). Update effectenindicator 2009. Wageningen, Alterra-rapport 1976, Alterra, Wageningen. <https://edepot.wur.nl/134147>

Ministerie van EZ (2015). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij Alterra-rapport 1375 uit 2005.

Internet

NDFF (2024). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Laatste raadpleging in mei 2024.

Provincie Flevoland (z.d.). Kleine marterachtigen. (<https://www.flevoland.nl/wat-doen-we/natuur/kleine-marterachtigen>). Laatste raadpleging mei 2024.

RAVON (2024). Website met soortinformatie over de Nederlandse reptielen, amfibieën en vissen (<http://www.ravon.nl>). Laatste raadpleging in januari 2024.

Sovon (2024). Website met soortinformatie over de Nederlandse vogels (<http://www.sovon.nl>). Laatste raadpleging in mei 2024.

Zoogdiervereniging (2024). Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren (<http://www.zoogdiervereniging.nl>). Laatste raadpleging in mei 2024.

Bijlagen

Bijlage 1

Natuur in de Omgevingswet: Wettelijke kaders

Kader B1.1: Algemene zorgplicht

Algemene zorgplicht (Afd 1.3 Ow)

De Omgevingswet kent een algemene zorgplicht, uitgewerkt in de artikelen 1.6, 1.7 en 1.7a van de Omgevingswet. Deze geeft aan dat eenieder (overheden, bedrijven en burgers) verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving, door nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Het bevat ook een algemeen verbod op het verrichten van activiteiten die leiden tot aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. In principe geldt de algemene zorgplicht altijd, tenzij er een specifieke zorgplicht is uitgewerkt voor bepaalde activiteiten.

Kader B1.2: Flora en fauna

Specifieke zorgplicht flora en fauna

In het Besluit algemene leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor alle in het wild levende dieren en planten, met inbegrip van de relevante directe leefomgeving van soorten (foerageergebied, rustplaatsen). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten ('flora- en fauna-activiteit'), moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. In het tweede lid onder a is er met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat onderzoek wordt verricht naar het voorkomen van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I VR en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4 lid 2 van de VR;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V van de HR;
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX van het Bal).

De kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten is dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden gevergd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid, van het Bal wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten. In art. 11.27, tweede lid, onder b, van het Bal wordt aangegeven dat er moet worden 'vastgesteld' of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een quickscan of nader onderzoek wordt vastgelegd.

Flora- en fauna-activiteit

Bij het uitvoeren van activiteiten in de leefomgeving moet op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet beoordeeld worden of sprake is van:

1. een flora- en fauna-activiteit en
2. of voor de gevolgen van een flora- en fauna-activiteit een omgevingsvergunningplicht geldt.

Een flora- en fauna-activiteit is een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten. In de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.4 van het Besluit algemene leefomgeving (Bal) zijn de handelingen genoemd waarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist is ten aanzien van de daarin genoemde beschermde dieren en planten in het wild. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 11.37 van het Bal), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 11.46 van het Bal.
- Andere soorten (artikel 11.54 van het Bal), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een omgevingsvergunning vereist kan zijn (bijlage IX van de HR).
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt (artikel 11.56 van het Bal).

Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een omgevingsvergunning aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Voorafgaand aan het vaststellen van een plan moet in het geval van schadelijke handelingen zijn beoordeeld of er zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Als aantoonbaar zicht is op het verkrijgen van een omgevingsvergunning kan het plan worden vastgesteld.

Kader B1.3: Natura 2000-gebieden**Specifieke zorgplicht Natura 2000-gebieden**

In het Besluit algemene leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden (en bijzondere nationale natuurgebieden) (art. 11.6 van het Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6 lid 1 van het Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze mogelijke gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen (art. 11.6 lid 2 onder d van het Bal), of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen (art. 11.6 lid 2 onder f van het Bal). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten maar ook voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, maar die niet significant zijn (zoals verstorende of verslechterende gevolgen).

Natura 2000-activiteit

De Omgevingswet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR).

Bij een plan moet beoordeeld worden of sprake is van een 'Natura 2000-activiteit'. Dat is een 'activiteit (het realiseren van een plan) die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of plannen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Of sprake is van een Natura-2000-activiteit wordt onderzocht in een voortoets. Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1 lid 1 van de Ow). De term 'Natura 2000-activiteit' geldt alleen voor plannen. Voor plannen is er een ander afwegingskader dat, hoewel vergelijkbaar met een Natura 2000-activiteit, elders in het stelsel Omgevingswet is verankerd. Een plan mag volgens art. 10.24 Bkl worden vastgesteld als uit

een passende beoordeling, bedoeld in artikel 16.53c, eerste lid, van de Omgevingswet de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten.

Als er uit de voortoets naar voren komt dat de activiteit geen 'Natura 2000-activiteit' is, of als er sprake is van een vergunningsvrij geval, is er mogelijk nog wel sprake van een 'activiteit die nadelige (maar zeker geen significante) gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'. Hoewel voor deze type activiteit geen vergunningplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Kader B1.4: Natuurnetwerk Nederland

Natuurnetwerk Nederland

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en uitgewerkt in provinciale omgevingsverordeningen. In het Bkl staat dat bij omgevingsverordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen, waarbij tevens de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden vastgesteld. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van omgevingsplannen en planbesluiten. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een omgevingsplan gewijzigd moet worden dan wel een planbesluit wordt verleend, geldt een 'ja, mits'-afweging. Dit houdt kortweg in dat aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN alleen toegestaan is als deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in de omgevingsverordening en verankerd in de omgevingsplannen.

Kader B1.5: Houtopstanden

Specifieke zorgplicht houtopstanden

In het Besluit algemene leefomgeving (Bal) is een specifieke zorgplicht opgenomen voor houtopstanden (art. 11.116 van het Bal). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht (zie kader B1.1). Iedereen die een activiteit uitvoert waarbij een beschermde houtopstand wordt gevelde en grond wordt herbeplant, moet nadelige gevolgen voor de natuurbescherming, het bosareaal en landschappelijke waarden zoveel mogelijk voorkomen, en voor zover dat niet mogelijk is moeten gevolgen worden beperkt of ongedaan gemaakt (art. 11.116 van het Bal).

Houtopstanden

Afdeling 11.3 van het Besluit algemene leefomgeving (Bal) regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij het Bal beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen, én die zich bevindt buiten de bebouwingscontour houtkap. De bebouwingscontour houtkap (art. 11.111 lid 2 van het Bal) is (door de gemeente) vastgelegd in een omgevingsplan (art. 5.165b van het Bkl). In bepaalde gevallen is er - ondanks dat aan genoemde voorwaarden voldaan wordt - alsnog geen sprake van een beschermde houtopstand, bijvoorbeeld wanneer deze zich bevindt op een erf of in een tuin (art. 11.111 lid 2 van het Bal). Voor het vellen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt een meldplicht (art. 11.126 van het Bal) en herplantplicht (art. 11.129 van het Bal). Het voornemen tot velling moet tijdig gemeld worden bij bevoegd gezag; waarbij de termijn bepaald wordt door het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt (art. 11.113 van het Bal), soms is dat het Rijk (art. 11.114 onder a van het Bal). Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant (art. 11.129 van het Bal). Provinciale staten kunnen in de omgevingsverordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) gevelde opstand stond.

Bijlage 2

Ecologisch logboek

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toezichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen